

Dezinformacja jako bariera rozwoju społeczeństwa 5.0 w Polsce

Disinformation as a barrier to the development of society 5.0 in Poland

Urszula SOLER

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego

ORCID: 0000-0001-7868-8261

E-mail: urszula_soler@sggw.edu.pl

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie tego, czy i w jaki sposób dezinformacja stanowi barierę rozwojową dla wdrażania koncepcji Społeczeństwa 5.0 w Polsce. Badanie ma na celu identyfikację kluczowych wymiarów: społecznych, polityczno-instytucjonalnych oraz edukacyjnych, poprzez które dezinformacja podważa zaufanie publiczne, zwiększa polaryzację społeczną oraz ogranicza akceptację innowacyjnych technologii, takich jak sieć 5G, programy szczepień oraz rozwiązania z zakresu odnawialnych źródeł energii. W artykule zastosowano podejście przeglądowo-analityczne, oparte na analizie aktualnych krajowych i międzynarodowych raportów, badań naukowych oraz dokumentów strategicznych, a także wybranych doświadczeń międzynarodowych dotyczących przeciwdziałania dezinformacji i wzmacniania odporności społecznej. Analiza koncentruje się na diagnozie barier systemowych akceptacji innowacji oraz identyfikacji mechanizmów, poprzez które dezinformacja wpływa na zaufanie społeczne i adopcję technologii. Badanie identyfikuje trzy główne kategorie barier we wdrażaniu Społeczeństwa 5.0 w Polsce. Bariery społeczne, bariery polityczno-instytucjonalne oraz bariery edukacyjne.

Słowa kluczowe

dezinformacja, innowacje, edukacja medialna, Polska, Społeczeństwo 5.0

Abstract

The purpose of this article is to examine whether and how disinformation constitutes a developmental barrier to the implementation of Society 5.0 in Poland. The study aims to identify key social, political-institutional, and educational dimensions through which disinformation undermines public trust, increases social polarization, and limits the acceptance of innovative technologies such as the 5G network, vaccination programs, and renewable energy solutions. The article employs a review-analytical approach, based on the analysis of current national and international reports, scientific studies, and strategic documents, as well as selected international experiences in countering disinformation and strengthening social resilience. The analysis focuses on diagnosing systemic barriers to innovation acceptance and

identifying the mechanisms through which disinformation influences public trust and technology adoption. The study identifies three main categories of barriers to the implementation of Society 5.0 in Poland.

Keywords

disinformation, innovation, media education, Poland, Society 5.0

Wprowadzenie

Cyfrowa transformacja społeczeństw ulega przyspieszeniu. Obserwujemy kolejne zjawiska społeczne związane z rozwojem Przemysłu 4.0, sztucznej inteligencji oraz – w konsekwencji – idei Społeczeństwa 5.0. Koncepcja ta, zapoczątkowana w Japonii, oznacza „superinteligentne społeczeństwo”, w którym integracja świata cyfrowego i fizycznego służy rozwiązywaniu kluczowych problemów społecznych oraz poprawie jakości życia obywateli¹. W ujęciu Społeczeństwa 5.0 nacisk kładzie się na humanocentryczny model rozwoju – technologie takie jak sztuczna inteligencja, Internet Rzeczy, robotyka oraz systemy cyber-fizyczne mają wspierać człowieka, a nie go zastępować². Głównym celem jest wykorzystanie innowacji dla dobra wspólnego, m.in. w odpowiedzi na wyzwania starzejącego się społeczeństwa oraz zmian klimatycznych³.

Polska, podobnie jak inne kraje, aspiruje do realizacji tej wizji i uczestniczy w globalnym wyścigu technologicznym. Sukces transformacji cyfrowej nie zależy jednak wyłącznie od dostępności technologii. Kluczowe znaczenie mają zaufanie społeczne, akceptacja innowacji oraz poziom świadomości obywateli. W ostatnich latach coraz wyraźniej widać, że rozwój nowych technologii może być hamowany przez rozprzestrzenianie się dezinformacji⁴. Dezinformacja – rozumiana jako celowe rozpowszechnianie fałszywych lub wprowadzających w błąd informacji – stała się zjawiskiem o skali globalnej, zdolnym wpływać na postawy społeczne, decyzje polityczne i gospodarcze, a nawet na postrzeganie nauki i technologii⁵. W kontekście dążeń do budowy Społeczeństwa 5.0 w Polsce masowe występowanie dezinformacji może podważać fundamenty niezbędne dla tej transformacji: osłabia zaufanie obywateli do instytucji i ekspertów, polaryzuje debatę publiczną oraz wywołuje sceptycyzm wobec osiągnięć naukowych i technologicznych.

---

¹ UNESCO, Japan pushing ahead with Society 5.0 to overcome chronic social challenges. <https://www.unesco.org/en/articles/japan-pushing-ahead-society-50-overcome-chronic-social-challenges> [dostęp: 13.11.2025].

² Cabinet Office, Government of Japan, Society 5.0, https://www8.cao.go.jp/cstp/english/society5_0/index.html [dostęp: 13.11.2025].

³ C. Salim Atay, C. Terzi Müftüoğlu, N. Gülmez, M. Şahin, Society 5.0 and Human-Centered Technology: Redefining Talent Management in the Digital Age, „Sustainable Futures” 2025, t. 9, art. 100733.

⁴ D.A. Frank, P. Chrysochou, P. Mitkidis, The Paradox of Technology: Negativity Bias in Consumer Adoption of Innovative Technologies, „Psychology & Marketing” 2022; A. López-Borrull, C. Lopezosa, Mapping the Impact of Generative AI on Disinformation: Insights from a Scoping Review, „Publications” 2025, t. 13, nr 3, art. 33; J. Yu, D.A. Bekerian, C. Osback, Navigating the Digital Landscape: Challenges and Barriers to Effective Information Use on the Internet, „Encyclopedia” 2024, t. 4, ss. 1665–1680.

⁵ C. Wardle, H. Derakhshan, Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making, Strasbourg: Council of Europe, Report DGI(2017)09, 2017; M.A. Cacciatore, Misinformation and Public Opinion of Science and Health: Approaches, Findings, and Future Directions, „Proceedings of the National Academy of Sciences” 2021, t. 118, nr 15, e1912437117; D. Surjatmodjo, A.A. Unde, H. Cangara, A.F. Sonni, Information Pandemic: A Critical Review of Disinformation Spread on Social Media, „Social Sciences” 2024, t. 13, nr 8, art. 418.

Niniejszy artykuł podejmuje próbę przedstawienia holistycznego ujęcia problemu dezinformacji jako bariery rozwoju Społeczeństwa 5.0 w Polsce. Zastosowano w nim podejście przeglądowo-analityczne, oparte na analizie aktualnych krajowych i międzynarodowych raportów, badań naukowych oraz dokumentów strategicznych, a także wybranych doświadczeń międzynarodowych dotyczących przeciwdziałania dezinformacji i wzmacniania odporności społecznej. Analiza koncentruje się na diagnozie barier systemowych akceptacji innowacji oraz identyfikacji mechanizmów, poprzez które dezinformacja wpływa na zaufanie społeczne i adopcję technologii.

Koncepcja Społeczeństwa 5.0

Termin Społeczeństwo 5.0 został wprowadzony w Japonii w 2016 r. w ramach Piątego Podstawowego Planu Nauki i Technologii⁶. Oznacza on kolejny etap rozwoju społeczno-gospodarczego - po społeczeństwie informacyjnym (4.0), w którym nowoczesne technologie są w pełni zintegrowane z codziennym życiem ludzi. W przeciwieństwie do koncepcji Czwartej Rewolucji Przemysłowej (Przemysł 4.0), skoncentrowanej na automatyzacji produkcji i efektywności⁷, Społeczeństwo 5.0 kładzie nacisk na rozwiązania zorientowane na człowieka i jego potrzeby⁸.

Społeczeństwo 5.0 bywa określane jako społeczeństwo superinteligentne – takie, w którym cyberprzestrzeń i przestrzeń fizyczna przenikają się w sposób płynny i wszechobecny, przez co w wielu obszarach życia granice między nimi ulegają zatarciu⁹. Celem jest stworzenie środowiska, w którym każdy obywatel otrzymuje optymalnie dopasowane usługi i dobra, a wyzwania społeczne są rozwiązywane z wykorzystaniem big data, sztucznej inteligencji oraz automatyzacji¹⁰. Na przykład w Społeczeństwie 5.0 zdalna opieka medyczna wspierana przez robotykę ma umożliwiać osobom starszym komfortowe funkcjonowanie, autonomiczne pojazdy i drony mają dostarczać towary do obszarów peryferyjnych, a inteligentne systemy energetyczne – efektywnie zarządzać rozproszoną produkcją energii odnawialnej¹¹.

Fundamentem Społeczeństwa 5.0 jest ekosystem zaawansowanych technologii cyfrowych. Obejmuje on przede wszystkim: sztuczną inteligencję (AI), Internet Rzeczy (IoT), robotykę, big data, sieci 5G, blockchain oraz szeroko rozumiane systemy cyber-fizyczne. Odpowiednio zintegrowane technologie mają wspierać realizację celów społecznych¹². Na przykład, analityka big data i AI mogą usprawniać ochronę zdrowia (np. diagnostykę chorób), robotyzacja i IoT mogą poprawiać jakość

---

⁶ Cabinet Office, Government of Japan, Society 5.0, Tokio b.r.w., https://www8.cao.go.jp/cstp/english/society5_0/index.html [dostęp: 13.11.2025].

⁷ H. Kagermann, W. Wahlster, J. Helbig, Securing the Future of German Manufacturing Industry: Recommendations for Implementing the Strategic Initiative Industrie 4.0, Acatech, 2013; H. Lasi, P. Fettke, H.-G. Kemper, T. Feld, M. Hoffmann, Industry 4.0, „Business & Information Systems Engineering” 2014, t. 6, nr 4, ss. 239–242.

⁸ C. Salim Atay, C. Terzi Müftüoğlu, N. Gülmez, M. Şahin, Society 5.0 and Human-Centered Technology: Redefining Talent Management in the Digital Age, „Sustainable Futures” 2025, t. 9, art. 100733.

⁹ C. Narvaez Rojas, G.A. Alomia Peñafiel, D.F. Loaiza Buitrago, C.A. Tavera Romero, Society 5.0: A Japanese Concept for a Superintelligent Society, „Sustainability” 2021, t. 13, nr 12, art. 6567.

¹⁰ Cabinet Office, Government of Japan, Society 5.0, Tokio b.r.w., https://www8.cao.go.jp/cstp/english/society5_0/index.html [dostęp: 13.11.2025].

¹¹ V. Bulc, B. Hart, M. Hannah, B. Hrovatin, Society 5.0 and a Human Centred Health Care, [w:] F. Simini, P. Bertemes-Filho (red.), Medicine-Based Informatics and Engineering, Cham: Springer, 2022.

¹² UNESCO, Japan pushing ahead with Society 5.0 to overcome chronic social challenges. Paryż b.r.w., <https://www.unesco.org/en/articles/japan-pushing-ahead-society-50-overcome-chronic-social-challenges>, [dostęp: 13.11.2025].

życia osób starszych (roboty asystujące, inteligentne domy), a sieci 5G zapewniają infrastrukturę dla rozwoju inteligentnych miast i transportu autonomicznego¹³. Istotnymi elementami są również cyberbezpieczeństwo i zaufanie do tych technologii – bez społecznej akceptacji nawet najlepsze innowacje nie przyniosą oczekiwanych korzyści.

Nadrzędnym celem Społeczeństwa 5.0 jest wzrost dobrobytu społecznego w warunkach zrównoważonego rozwoju – tak aby postęp technologiczny przekładał się na jakość życia wszystkich grup społecznych, a nie jedynie na wskaźniki ekonomiczne. Idea ta zakłada, że technologia powinna służyć ludziom, pomagając rozwiązywać palące problemy (np. kryzys klimatyczny, wykluczenie transportowe czy choroby cywilizacyjne). Polska postrzega tę koncepcję jako szansę na przyspieszenie własnego rozwoju. Wdrażanie rozwiązań Przemysłu 4.0 i Społeczeństwa 5.0 stanowi element strategii cyfryzacji i modernizacji gospodarczej kraju. Osiągnięcie tych ambitnych celów wymaga jednak nie tylko inwestycji, lecz także odpowiedniego poziomu świadomości społecznej oraz klimatu zaufania do technologii¹⁴. Niestety, obecnie jednym z głównych zagrożeń dla budowy takiego klimatu jest zjawisko dezinformacji.

Wpływ dezinformacji na akceptację nowych technologii

Jednym z obszarów, w których skutki dezinformacji są szczególnie widoczne, jest stosunek społeczeństwa do nauki i technologii. Społeczeństwo 5.0 zakłada powszechne wdrażanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych oraz ich wykorzystanie dla dobra wspólnego. Tymczasem rozpowszechnianie fałszywych narracji często prowadzi do sceptycyzmu, obaw, a nawet otwartego sprzeciwu wobec innowacji technologicznych. Poniżej omówiono trzy przykładowe obszary, w których dezinformacja podważyła zaufanie Polaków do osiągnięć nauki, ograniczając tym samym możliwości wdrażania rozwiązań Społeczeństwa 5.0.

Zdrowie publiczne i szczepienia

Jedną z najgroźniejszych kategorii dezinformacji są fałszywe informacje medyczne, w szczególności dotyczące szczepień i terapii. W ostatnich latach Polska (podobnie jak inne kraje) doświadczyła fali narracji antyszczepionkowych, które wzbudzały lęk przed rzekomymi powikłaniami poszczepiennymi, teoriami spiskowymi o „skutkach ubocznych ukrywanych przez Big Pharmę”, a nawet negowały istnienie niektórych chorób. Fałszywe informacje obniżyły zaufanie do medycyny i systemu ochrony zdrowia. Według badań 44% Polaków uwierzyło w co najmniej jedno fałszywe twierdzenie dotyczące zdrowia (np. o szkodliwości szczepionek czy rzekomych „cudownych” terapiach alternatywnych), co przełożyło się na wzrost liczby sceptyków szczepień i spadek poziomu wyszczepialności populacyjnej¹⁵. Konsekwencje są bardzo realne: w ostatnich latach powróciły ogniska odry i innych chorób, które wcześniej pozostawały pod kontrolą dzięki szczepieniom. Efekt odporności zbiorowej został osłabiony przez działalność ruchów antyszczepionkowych.

---

¹³ Ibidem.

¹⁴ W. Mattauch, Digitising European Industries – Member States Profile: Poland, Brussels: European Commission, 2017. https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/pl_country_analysis.pdf [dostęp: 13.11.2025].

¹⁵ Digital Poland, Dezinformacja oczami Polaków. Edycja 2024, Warszawa 2024: Koalicja „Razem Przeciw Dezinformacji”.

Dezinformacja zdrowotna wykorzystuje lęki rodziców o dzieci oraz ogólny brak specjalistycznej wiedzy przeciętnych odbiorców, oferując proste (choć fałszywe) odpowiedzi na złożone problemy medyczne. W kontekście Społeczeństwa 5.0, w którym zdalna opieka zdrowotna i nowe terapie genowe mogłyby znacząco poprawić jakość życia, brak zaufania do nauk medycznych stanowi poważną barierę.

Technologie telekomunikacyjne (sieć 5G)

Drugim obszarem jest infrastruktura łączności. Wprowadzenie standardu 5G – kluczowego dla rozwoju Internetu Rzeczy, pojazdów autonomicznych i inteligentnych miast – napotkało w Polsce (i innych krajach) zaskakująco silny opór społeczny, napędzany mitami o rzekomej szkodliwości promieniowania elektromagnetycznego¹⁶. Teorie spiskowe głosiły m.in., że „maszty 5G powodują raka”, „5G jest wykorzystywane przez rząd do kontroli umysłów”, a nawet absurdalne powiązania między 5G a pandemią COVID-19. Według badań ponad połowa Polaków (51%) uważa, że promieniowanie elektromagnetyczne emitowane przez urządzenia bezprzewodowe jest szkodliwe dla zdrowia – pogląd ten jest sprzeczny z aktualnym stanem wiedzy naukowej¹⁷.

W rezultacie w wielu miejscach lokalne społeczności protestowały przeciwko budowie masztów 5G; pojawiały się petycje, blokady, a nawet akty wandalizmu wobec infrastruktury telekomunikacyjnej. Procedury administracyjne związane z wdrażaniem 5G uległy wydłużeniu, a operatorzy opóźniali inwestycje w obawie przed reakcjami społecznymi. Pełne uruchomienie sieci 5G w Polsce nastąpiło później niż planowano, co oznaczało wolniejszą realizację korzyści szybkiego internetu – od opóźnionego rozwoju usług smart city i pojazdów autonomicznych, po utracone szanse biznesowe związane z nowymi pasmami częstotliwości. Przypadek ten wyraźnie pokazuje, że dezinformacja generuje lęk przed technologią i skutecznie hamuje postęp. Tymczasem w Społeczeństwie 5.0 szybka i niezawodna łączność stanowi kręgosłup całego systemu, a opóźnianie jej wdrożenia bezpośrednio obniża konkurencyjność kraju.

Klimat i odnawialne źródła energii

Trzecim obszarem, w którym dezinformacja wpływa na akceptację innowacji, jest walka ze zmianami klimatu i transformacja energetyczna. Społeczeństwo 5.0 zakłada rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE), inteligentnych sieci oraz technologii ekologicznych jako odpowiedź na kryzys klimatyczny. Tymczasem polska debata publiczna w ostatniej dekadzie została zalana fałszywymi narracjami klimatycznymi – od negowania wpływu człowieka na globalne ocieplenie, przez bagatelizowanie zagrożeń, po wzbudzanie lęku przed kosztami transformacji. Dezinformacja klimatyczna podważa ustalenia naukowe, podsycając wątpliwości co do potrzeby działań prośrodowiskowych. Efekty są widoczne w badaniach: część Polaków deklaruje, że zmiany klimatu są przede wszystkim naturalnym cyklem, a nie skutkiem działalności człowieka; w niektórych badaniach był to najwyższy odsetek

---

¹⁶ J. Ejdyś, U. Soler, The Society's Attitude Toward 5G Technologies – A Case Study of Poland, „Technological and Economic Development of Economy” 2023, t. 29, nr 5, ss. 1539–1558.

¹⁷ Digital Poland, Dezinformacja oczami Polaków. Edycja 2024, Warszawa 2024: Koalicja „Razem Przeciw Dezinformacji”.

takich błędnych poglądów w UE¹⁸. Taka postawa przekłada się na mniejsze poparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz polityk klimatycznych.

Wpływ dezinformacji zauważają także instytucje. W Polsce Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej ostrzegają, że zalew teorii spiskowych o „spisku klimatycznym” podważa zaufanie do naukowych podstaw transformacji energetycznej¹⁹. W rezultacie decyzje dotyczące odchodzenia od węgla czy inwestycji w energetykę wiatrową i słoneczną napotykają coraz większy opór społeczny i polityczny. Koszty opóźnień w tej sferze są wielowymiarowe – od pogłębiającego się kryzysu klimatycznego, po utracone szanse na modernizację gospodarki. Dezinformacja sprawia, że część społeczeństwa uznaje, iż nie ma potrzeby żadnych zmian („skoro klimat zawsze się zmieniał, nie musimy nic robić”) lub obawia się rzekomych negatywnych skutków OZE (np. „wiatraki powodują choroby”). To podważa wdrażanie zielonych technologii, które stanowią ważny element wizji Społeczeństwa 5.0 – zrównoważonego i przyjaznego środowisku społeczeństwa.

Powyższe przykłady ilustrują szerszy trend: dezinformacja rodzi brak zaufania i lęk przed nowością, co na poziomie makro przekłada się na spadek społecznej akceptacji innowacji jako takich. Społeczeństwo bombardowane fałszywymi narracjami zaczyna kwestionować sens szczepień, obawiać się sieci mobilnych i negować zasadność transformacji energetycznej odrzucając tym samym te osiągnięcia nauki i techniki, które mają mu służyć. W ten sposób postęp zostaje zahamowany - sprzeciw wobec szczepień prowadzi do powrotu wcześniej kontrolowanych chorób, opór wobec 5G spowalnia cyfryzację usług, a negowanie zmian klimatu blokuje inwestycje w czystą energię. Dla koncepcji Społeczeństwa 5.0 stanowi to zagrożenie krytyczne – jej wdrożenie wymaga otwartości na innowacje i oparcia się na rozwiązaniach zweryfikowanych naukowo. Jeśli znaczna część społeczeństwa im nie ufa lub aktywnie się im sprzeciwia, realizacja Społeczeństwa 5.0 ulegnie zahamowaniu. W kolejnym rozdziale szerzej opisano bariery, jakie dezinformacja tworzy dla budowy Społeczeństwa 5.0. Wykraczają one poza przykłady technologiczne i obejmujące kwestie społeczne, polityczne oraz edukacyjne.

Bariery wdrażania koncepcji Społeczeństwa 5.0 w Polsce

Dezinformacja, przenikając dyskurs publiczny, wywiera wielowymiarowy negatywny wpływ na zdolność państwa do realizacji ambitnych strategii rozwojowych, takich jak Społeczeństwo 5.0. Jako konsekwencje rozpowszechniania fałszywych informacji można wyróżnić co najmniej trzy grupy barier: społeczne, polityczno-instytucjonalne oraz edukacyjno-kompetencyjne.

Bariery społeczne

Wymiar społeczny jest prawdopodobnie najbardziej oczywistą płaszczyzną, na której dezinformacja negatywnie oddziałuje na procesy modernizacyjne.

---

¹⁸ Demagog, Czy klimat zmienia się przez czynniki naturalne? Sprawdzamy klimatyczną dezinformację, Demagog.org.pl, 2025, https://demagog.org.pl/fake_news/czy-klimat-zmienia-sie-przez-czynniki-naturalne-sprawdzamy-klimatyczna-dezinformacje/ [dostęp: 14.11.2025]; Komisja Europejska, Eurobarometer – European citizens' knowledge and attitudes towards science and technology, Brussels 2023: European Commission.

¹⁹ Demagog, Czy klimat zmienia się przez czynniki naturalne? Sprawdzamy klimatyczną dezinformację, Demagog.org.pl, 2025, https://demagog.org.pl/fake_news/czy-klimat-zmienia-sie-przez-czynniki-naturalne-sprawdzamy-klimatyczna-dezinformacje/ [dostęp: 14.11.2025].

Spółeczeństwo 5.0 wymaga otwartości na zmiany technologiczne i określonego poziomu zaufania do nauki, tymczasem dezinformacja podważa zaufanie społeczne i podsycia lęk. Generuje to konkretne skutki.

Po pierwsze, wszechobecne fałszywe przekazy prowadzą do erozji zaufania publicznego. Ludzie bombardowani sprzecznymi (często nieprawdziwymi) informacjami zaczynają tracić wiarę w oficjalne komunikaty, media, instytucje państwowe, a nawet wiedzę naukową. Wieloletnia ekspozycja na dezinformację podkopuje fundamenty zdrowej debaty demokratycznej – obywatele przestają wiedzieć, komu ufać. Takie społeczeństwo jest mniej skłonne popierać jakiegokolwiek projekty na dużą skalę (takie jak transformacja cyfrowa), ponieważ brakuje mu kapitału społecznego w postaci zaufania do instytucji.

Po drugie, dezinformacja generuje lęk przed technologią. Jak wspomniano wcześniej, fałszywe narracje o rzekomych zagrożeniach (np. AI nas zniewoli, 5G nas zabije, szczepionki wszczepią nam czipy itd.) wywołują autentyczny strach i niechęć wobec innowacji u części odbiorców. Jeśli znacząca grupa obywateli obawia się technologii z powodu dezinformacji, tempo adopcji innowacji spada – ludzie nie chcą korzystać z nowych usług i unikają wdrożeń.

Po trzecie, dezinformacja może wywoływać masowy opór społeczny wobec konkretnych inicjatyw modernizacyjnych. Kampanie strachu – jak działania dezinformacyjne przeciwko 5G – mobilizują ludzi do protestów ulicznych, petycji i nacisków na władze lokalne. Politycy, widząc niepopularność danego tematu, często ustępują, czego przykładem jest wycofywanie lub opóźnianie niektórych decyzji wdrożeniowych.

Wreszcie, dezinformacja przyczynia się do niskiego poziomu korzystania z e-usług i rozwiązań cyfrowych oferowanych przez państwo. Polska już boryka się z problemem niewystarczającego wykorzystania e-administracji czy np. telemedycyny. Jedną z przyczyn jest brak zaufania i obawy wobec nowych rozwiązań cyfrowych (dotyczące prywatności danych lub skuteczności)²⁰. Gdy krążą pogłoski o wyciekach danych czy teorie spiskowe dotyczące aplikacji mobilnych, ludzie wolą pozostać przy tradycyjnych metodach.

Niski poziom adopcji użytkowników sprawia, że cyfryzacja nie przynosi pełnych korzyści i postępuje wolniej, co opóźnia zbliżanie się Polski do Społeczeństwa 5.0. Wszystkie te zjawiska przekładają się również na koszty społeczne. Opóźnienia we wdrażaniu innowacji oznaczają wolniejszy wzrost gospodarczy i wolniejsze podnoszenie jakości życia. Ponadto, poprzez nasilanie konfliktów społecznych (np. wokół szczepień czy energetyki), dezinformacja podważa spójność społeczną i odciąga uwagę od realnych problemów. Społeczeństwo podzielone i przestraszone nie jest zdolne do podjęcia wspólnego wysiłku modernizacyjnego.

Bariery polityczno-instytucjonalne

Druga kategoria dotyczy barier na poziomie instytucji państwowych i polityki. Dezinformacja uderza w autorytet władzy publicznej i ekspertów, utrudniając decydentom podejmowanie i wdrażanie strategicznych decyzji związanych z transformacją cyfrową. W normalnych warunkach obywatele opierają się na opiniach ekspertów, naukowców i regulatorów bezpieczeństwa w złożonych kwestiach (np. technologicznych). Jednak fale dezinformacji znacząco nadwyreżyły wiarygodność

---

²⁰ A. Pochręst-Motyczyńska, J. Pinkas, U. Religioni, J. Ostrowski, Development of Telemedicine in Poland, „Annals of Agricultural and Environmental Medicine” 2025, t. 32, nr 1, ss. 59–65.

instytucji publicznych i ekspertów naukowych. Fake newsy i teorie spiskowe często przedstawiają rząd, instytucje UE czy środowisko naukowe jako rzekomo działające przeciwko obywatelom. Obywatele wystawieni na takie przekazy tracą zaufanie do oficjalnych informacji i rekomendacji. Oznacza to, że nawet najlepsza strategia (np. rządowy plan cyfryzacji) może spotkać się z nieufnością i odrzuceniem, jeśli ludzie nie wierzą w dobre intencje jej autorów.

Dezinformacja jest również cynicznie wykorzystywana jako narzędzie walki politycznej²¹. W Polsce, gdzie scena polityczna jest silnie spolaryzowana, fałszywe narracje są często wprowadzane do obiegu w celu zdyskredytowania przeciwników lub wzniecania emocji społecznych przed wyborami²². Silnie upolityczniona dezinformacja (np. teorie o fałszowaniu wyborów, tajnych planach rządu lub opozycji) pogłębia podziały i czyni merytoryczną debatę nad długofalowymi strategiami rozwoju niemal niemożliwą. Zamiast dyskutować o cyfryzacji, inwestycjach w AI czy sieciach 5G, politycy zajmują się odpieraniem wzajemnych oskarżeń, często opartych na fake newsach.

Trwały impas polityczny i ciągłe kryzysy zaufania sprawiają, że złożone projekty, takie jak Społeczeństwo 5.0, nie mają stabilnego poparcia politycznego. Zmiana rządu może prowadzić do porzucenia lub opóźnienia priorytetów cyfrowych. Protesty społeczne przeciwko 5G i innym inicjatywom często mają również wymiar polityczny. Lokalni i krajowi politycy, obserwując sprzeciw, czasem wolą wycofać kontrowersyjne plany. Przykładem jest obszar smart city. Pojawiły się teorie spiskowe głoszące, że inteligentne miasta to „tylko pretekst do inwigilacji obywateli”, co wywołało niechęć części społeczeństwa wobec np. inteligentnych systemów monitoringu czy zarządzania ruchem. Pod presją petycji i „oddolnego” aktywizmu niektóre samorządy ograniczały zakres planowanych rozwiązań lub je odkładały²³.

Kolejna bariera dotyczy sposobu, w jaki samo państwo reaguje na dezinformację. W Polsce brakuje obecnie jednego podmiotu koordynującego walkę z dezinformacją. Działania są rozproszone pomiędzy różne ministerstwa. Brak spójnej strategii oznacza, że w sytuacjach kryzysowych (np. pojawienie się szczególnie szkodliwego fake newsa) reakcje instytucjonalne są często opóźnione lub nieskuteczne²⁴. To z kolei osłabia autorytet państwa – gdy obywatele widzą, że rząd nie potrafi poradzić sobie z prostowaniem oczywistych kłamstw, jeszcze bardziej tracą zaufanie do jego kompetencji. Powstaje sprzężenie zwrotne: dezinformacja podkopuje instytucje, instytucje reagują słabo, przez co kolejne ataki stają się coraz bardziej destrukcyjne.

Dla wdrażania Społeczeństwa 5.0 potrzebne jest natomiast sprawne i nowoczesne państwo, które potrafi być o krok przed kryzysem informacyjnym, a nie dwa kroki za nim. Podsumowując, dezinformacja tworzy poważne bariery polityczne dla transformacji cyfrowej – delegitymizuje decydentów i ekspertów, antagonizuje scenę polityczną i inspirowa ruchy protestu blokujące projekty strategiczne.

---

²¹ M. Hameleers, Disinformation as a Context-Bound Phenomenon: Toward a Conceptual Clarification Integrating Actors, Intentions and Techniques, „Communication Theory” 2023, t. 33, nr 1, ss. 1–10.

²² K. Mroczka, B. Biderman, Fake newsy i deepfaki w kampanii wyborczej w Polsce w 2023 roku – case studies, „Studia Politolologiczne” 2024, t. 74, ss. 24–53.

²³ Kazimierz Dolny, Mieszkańcy Kazimierza mówią: nie, Kazimierz Dolny 2019, https://www.kazimierzdolny.pl/news/mieszkanicy_kazimierza_mowia%3A_nie/63373.html [dostęp: 15.11.2025].

²⁴ A. Adamczyk, G. Ilik, M. Tahirović, K. Zajączkowski (red.), Poland's Experience in Combating Disinformation: Inspirations for the Western Balkans, Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, 2023.

Bariery edukacyjne i kompetencyjne

Trzecia kategoria barier dotyczy sfery edukacji, wiedzy i umiejętności w społeczeństwie. Społeczeństwo 5.0, jako społeczeństwo wysoko zaawansowane technologicznie, wymaga dobrze wykształconych obywateli, świadomych szans i zagrożeń świata cyfrowego. Już dziś mówi się o deficytach kompetencji cyfrowych i STEM (science, technology, engineering, mathematics) w polskim społeczeństwie²⁵. Społeczeństwo 5.0 potrzebuje specjalistów i użytkowników oswojonych z technologią. Tymczasem dezinformacja zniechęca część młodych ludzi do wyboru ścieżek STEM, rozpowszechniając pseudonaukowe treści i teorie spiskowe podważające autorytet wiedzy eksperckiej oraz wartość uczenia się „oficjalnej” nauki²⁶. Jeśli młodzi ludzie słyszą z wielu źródeł, że naukowcy są częścią spisku lub że „inne, ukryte prawdy można znaleźć w internecie”, mogą tracić motywację do podążania tradycyjną ścieżką edukacji naukowej. Dezinformacja tworzy iluzję łatwej wiedzy, karmiąc młodych ludzi prostymi wyjaśnieniami z TikToka zamiast zachęcać do krytycznego myślenia.

W polskich szkołach praktycznie nie istnieje spójna, obowiązkowa edukacja medialna i informacyjna²⁷. Podstawa programowa nie zawiera przedmiotu uczącego krytycznego myślenia o przekazach medialnych, analizy źródeł i rozpoznawania manipulacji. Elementy te pojawiają się jedynie incydentalnie na lekcjach informatyki lub wiedzy o społeczeństwie, w zależności od inicjatywy nauczyciela. W rezultacie kolejne pokolenia wchodzi w świat cyfrowy bez podstawowej odporności na dezinformację. Pandemia COVID-19 obnażyła tę słabość: nawet młodzi ludzie bardzo sprawnie posługujący się smartfonami często nie potrafili odróżnić informacji prawdziwych od fake newsów i ulegali internetowej sensacyjności²⁸. Brak edukacji medialnej stanowi więc ogromną „lukę” w przygotowaniu społeczeństwa do epoki cyfrowej. Dezinformacja łatwo wypełnia tę próżnię, ponieważ ludzie nie wykształcili nawyków weryfikowania treści i dlatego wierzą w to, co brzmi wiarygodnie lub pasuje do ich emocji.

Paradoksalnie, najmłodsze pokolenia, choć od dzieciństwa otoczone technologią, są pod wieloma względami najbardziej bezbronne wobec dezinformacji. Młodzi ludzie spędzają wiele czasu w bańkach TikToka, YouTube’a i Instagrama, gdzie dominują treści rozrywkowe i uproszczone, co nie sprzyja rozwojowi filtrów krytycznych. Również osoby starsze, zwłaszcza o niższym poziomie wykształcenia i kompetencji cyfrowych, są bardzo podatne na działania dezinformacyjne. Często padają one ofiarą oszustw internetowych, łańcuszków w komunikatorach i propagandy telewizyjnej. Brak kompetencji w połączeniu z niską świadomością zagrożeń oznacza wysoką podatność.

Podsumowując, dezinformacja żeruje na lukach edukacyjnych w Polsce i jednocześnie je utrwała, zniechęcając do wiedzy eksperckiej i utrudniając wprowadzenie systemowej edukacji medialnej²⁹. Jeśli ten trend się utrzyma, Polska może stanąć przed trudnościami kadrowymi i społecznymi w przejściu do epoki Społeczeństwa 5.0 –

²⁵ Digital Decade, Annex 2030. Report on the State of the Digital Decade 2023, Bruksela 2023, <https://piit.org.pl/wp-content/uploads/2023/09/> [dostęp: 13.11.2025].

²⁶ M. Cholewa, Teorie spiskowe, sztuczna inteligencja i Elon Musk – dezinformacja wyborcza w USA, Demagog, 6.11.2024. https://demagog.org.pl/analizy_i_raporty/teorie-spiskowe-sztuczna-inteligencja-i-elon-musk-dezinformacja-wyborcza-w-usa/ [dostęp: 13.11.2025].

²⁷ S. Czubkowska, Czas wprowadzić do szkół edukację medialną. To ostatni dzwonek, by wychować cyfrowo świadome społeczeństwo, Spider's Web+, 23.06.2021. <https://spidersweb.pl/plus/2021/11/edukacja-medialna-szkoly-cyfryzacja-bigtech> [dostęp: 13.11.2025].

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

zabraknie nie tylko inżynierów i analityków danych, ale także świadomych obywateli zdolnych funkcjonować w silnie zdigitalizowanym świecie.

Przeciwdziałanie dezinformacji – doświadczenia UE i innych państw

Skala oraz negatywne konsekwencje dezinformacji sprawiły, że walka z nią stała się priorytetem na poziomie międzynarodowym. W ostatnich latach Unia Europejska wdrożyła szereg inicjatyw regulacyjnych i pozalegisłacyjnych, mających ograniczać rozprzestrzenianie się fałszywych treści w internecie. Niektóre państwa, takie jak Japonia i Finlandia, wypracowały również własne dobre praktyki w zakresie budowania odporności informacyjnej społeczeństwa. Najważniejsze elementy tych działań przedstawiono poniżej.

Ramy Unii Europejskiej: regulacje i samoregulacja platform

Dostrzegając zagrożenie, jakie dezinformacja stanowi dla demokracji, UE początkowo postawiła na miękkie środki realizowane we współpracy z platformami. W 2018 r. wprowadzono dobrowolny Kodeks postępowania w zakresie dezinformacji (Code of Practice on Disinformation), w ramach którego największe firmy technologiczne (m.in. Meta, Google, X/Twitter) zobowiązały się do działań takich jak demonetyzacja źródeł dezinformacji, oznaczanie botów i deepfake'ów oraz współpraca z organizacjami fact-checkingowymi³⁰. Jak później wskazała Komisja, luki we wdrażaniu i raportowaniu ograniczały skuteczność tego rozwiązania³¹.

W 2022 r. Kodeks został zaktualizowany i rozszerzony: dołączyli nowi sygnatariusze, a także dodano bardziej szczegółowe zobowiązania dotyczące odcinania dezinformacji od przychodów reklamowych, zwiększania przejrzystości reklamy politycznej, ograniczania mechanizmów wzmacniania przekazów (boty, fałszywe konta), udostępniania narzędzi użytkownikom oraz wzmacniania kompetencji medialnych³².

Równolegle UE przyjęła twarde regulacje w postaci Aktu o usługach cyfrowych, który nakłada obowiązki na bardzo duże platformy internetowe i wyszukiwarki w zakresie ograniczania ryzyk systemowych, w tym ryzyk powiązanych z dezinformacją³³. DSA wymaga od platform oceny i minimalizowania ryzyka szkód społecznych powodowanych przez ich usługi, zapewnienia przejrzystości systemów rekomendacji, poddawania się niezależnym audytom, usuwania fałszywych kont i botów oraz udostępniania danych badaczom³⁴.

W lutym 2025 r. Komisja powiązała wzmocniony Kodeks dezinformacji z DSA, nadając mu status kodeksu postępowania na podstawie art. 35 DSA. Dla największych platform Kodeks staje się zatem kluczowym punktem odniesienia przy ocenie

---

³⁰ Komisja Europejska, Code of Practice on Disinformation, Bruksela 2018.

³¹ Komisja Europejska, Guidance on strengthening the Code of Practice on Disinformation, Bruksela 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/guidance-strengthening-code-practice-disinformation> [dostęp: 13.11.2025].

³² Komisja Europejska, Strengthened Code of Practice on Disinformation 2022, Bruksela 2022a, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/code-practice-disinformation> [dostęp: 14.11.2025].

³³ Unia Europejska, 2022. Regulation (EU) 2022/2065 Digital Services Act. Official Journal of the European Union, L277, ss. 1–102.

³⁴ Ibidem.

zgodności z DSA³⁵. Oznacza to przejście od czystej samoregulacji do współregulacji i regulacji.

Poza regulacjami UE utworzyła Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych (EDMO) – sieć ośrodków badawczych i analitycznych monitorujących trendy dezinformacyjne oraz doradzających rządowi³⁶. Polski hub obejmuje m.in. NASK i Uniwersytet Warszawski. Zespół East StratCom Task Force (EUvsDisinfo) koncentruje się na rosyjskiej propagandzie i dezinformacji w Europie³⁷. UE finansuje również badania nad narzędziami wykrywania fake newsów i deepfake'ów, w tym rozwiązaniami opartymi na AI służącymi identyfikowaniu zmanipulowanych treści³⁸.

Z perspektywy odporności społecznej kluczowe znaczenie ma edukacja. W 2022 r. Komisja Europejska opublikowała Wytyczne dla nauczycieli i edukatorów dotyczące przeciwdziałania dezinformacji oraz wspierania kompetencji cyfrowych poprzez edukację i szkolenia, prezentujące dobre praktyki w nauczaniu krytycznego myślenia, analizy źródeł i rozpoznawania clickbaitu³⁹. Komisja prowadzi także kampanie uświadamiające na temat dezinformacji (np. Think Before You Share), promując kulturę weryfikowania informacji.

Japonia – doświadczenia kraju Społeczeństwa 5.0

Przykład Japonii jest szczególnie interesujący, ponieważ koncepcja Społeczeństwa 5.0 wywodzi się właśnie stamtąd, a jednocześnie rozpoznaje się tam podobne zagrożenia związane z dezinformacją jak w Europie. W grudniu 2022 r. rząd Japonii oficjalnie zaklasyfikował dezinformację jako zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, po raz pierwszy uwzględniając ją w Narodowej Strategii Bezpieczeństwa⁴⁰. Oznacza to nadanie jej najwyższego priorytetu – podobnie jak obrona militarna czy cyberbezpieczeństwo, przeciwdziałanie dezinformacji stało się elementem doktryny bezpieczeństwa państwa. Japonia koncentruje się na ochronie przed zagranicznymi kampaniami wpływu (głównie ze strony Chin i Rosji), rozwija mechanizmy monitorowania oraz współpracę międzynarodową⁴¹. Aktywnie uczestniczy w inicjatywach G7, we współpracy z UE oraz we współdziałaniu z NATO w zakresie wymiany informacji i strategii przeciwdziałania dezinformacji.

W styczniu 2025 r. japońskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uruchomiło program Digital Positive Action, w ramach którego 19 prywatnych firm, wspólnie z administracją publiczną, realizuje projekty podnoszące kompetencje informacyjne społeczeństwa – od szkoleń z zakresu bezpieczeństwa cyfrowego po kampanie świadomościowe⁴². Japonia promuje podejście *whole-of-society*, angażujące rząd, biznes, media, środowisko akademickie oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

---

³⁵ Komisja Europejska, Commission endorses the integration of the voluntary Code of Practice on Disinformation into the Digital Services Act, Bruksela 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_505 [dostęp: 15.11.2025].

³⁶ J. Dobrowolska, Recommendations of the Fact-Checkers Regarding the EU's System for Tackling Disinformation, „Przegląd Europejski” 2024, nr 1, ss. 75–96.

³⁷ EUvsDisinfo, Nauka – EU vs Disinfo, Bruksela 2023, <https://euvsdisinfo.eu/pl/learn-pl/> [13.11.2025].

³⁸ Komisja Europejska, Guidelines for teachers and educators on tackling disinformation and promoting digital literacy, Bruksela 2022b, <https://education.ec.europa.eu/document/disinformation-guidelines-educators> [dostęp: 14.11.2025].

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ K. Kuwahara, Japan Must Reboot Its Disinformation Defences, „East Asia Forum”, 24.05.2025. <https://eastasiaforum.org/2025/05/24/japan-must-reboot-its-disinformation-defences/> [dostęp: 13.11.2025].

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

Dobre praktyki krajów nordyckich i bałtyckich

Warto także spojrzeć na przykłady z Europy, zwłaszcza z państw uznawanych za szczególnie odporne na dezinformację. Finlandia jest często wskazywana jako lider w tym obszarze. Od ponad dekady realizuje konsekwentną, powszechną edukację medialną, ucząc krytycznego myślenia od najmłodszych klas⁴³. W fińskich szkołach elementy analizy przekazów są wplatane w różne przedmioty, a rząd organizuje cykliczne kampanie skierowane do społeczeństwa. W rezultacie Finlandia od kilku lat z rzędu zajmuje pierwsze miejsce w Europie pod względem odporności na dezinformację⁴⁴.

Estonia, która doświadczyła poważnych cyberataków i kampanii dezinformacyjnych ze strony Rosji w 2007 r., opracowała kompleksową strategię bezpieczeństwa informacyjnego. Kraje nordyckie (Szwecja, Norwegia, Dania) ściśle współpracują, dzieląc się doświadczeniami i corocznie aktualizując programy nauczania tak, aby uwzględniały nowe formy manipulacji⁴⁵. Przykłady te pokazują, że budowanie odporności informacyjnej jest procesem długofalowym, wymagającym konsekwencji oraz wieloaspektowego podejścia.

Podsumowanie

Uwzględniając powyższe analizy, Polska musi podjąć wielokierunkowe działania w celu neutralizacji wpływu dezinformacji. Kluczowe rekomendacje dotyczą dwóch obszarów: edukacji społeczeństwa oraz polityki i technologii. Oba te obszary mają na celu budowę społeczeństwa odpornego informacyjnie, zdolnego ufać nowym technologiom i korzystać z nich w sposób odpowiedzialny. Stanowi to warunek konieczny realizacji Społeczeństwa 5.0.

W sferze edukacji należy wprowadzić systemowe nauczanie na temat dezinformacji na każdym etapie kształcenia. Uczniowie powinni uczyć się krytycznego myślenia, odróżniania faktów od opinii oraz analizy źródeł⁴⁶. Poza szkołami potrzebne są ogólnokrajowe kampanie uświadamiające, a także silniejsze wsparcie dla niezależnych organizacji fact-checkingowych, takich jak Demagog czy PAP FakeHunter, których zasięg i finansowanie pozostają ograniczone⁴⁷. Instytucje publiczne powinny również szybciej reagować na szkodliwe fake newsy poprzez powołanie stałego zespołu monitoringu i szybkiego reagowania, na wzór estoński⁴⁸.

---

⁴³ M. Lessenski, Bye Bye Birdie: The Challenges of Disinformation, „Media & Learning”, 29.06.2023. <https://media-and-learning.eu/type/featured-articles/bye-bye-birdie-the-challenges-of-disinformation/> [dostęp: 13.11.2025].

E. Mackintosh, Finland Is Winning the War on Fake News. What It's Learned May Be Crucial to Western Democracy, CNN, 02.08.2019. <https://edition.cnn.com/interactive/2019/05/europe/finland-fake-news-intl/> [dostęp: 11.11.2025].

⁴⁴ M. Lessenski, Bye Bye Birdie: The Challenges of Disinformation, „Media & Learning”, 29.06.2023. <https://media-and-learning.eu/type/featured-articles/bye-bye-birdie-the-challenges-of-disinformation/> [dostęp: 13.11.2025].

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Komisja Europejska, Guidelines for teachers and educators on tackling disinformation and promoting digital literacy, Bruksela 2022b, <https://education.ec.europa.eu/document/disinformation-guidelines-educators> [dostęp: 14.11.2025].

⁴⁷ Demagog, Czy klimat zmienia się przez czynniki naturalne? Sprawdzamy klimatyczną dezinformację, Demagog.org.pl, Warszawa 2025, https://demagog.org.pl/fake_news/czy-klimat-zmienia-sie-przez-czynniki-naturalne-sprawdzamy-klimatyczna-dezinformacje/ [13.11.2025].

⁴⁸ J. Dobrowolska, Recommendations of the Fact-Checkers Regarding the EU's System for Tackling Disinformation, „Przegląd Europejski” 2024, nr 1, ss. 75–96.

W obszarze polityki Polska powinna utworzyć centralny podmiot koordynujący walkę z dezinformacją, np. pełnomocnika rządu lub zespół międzyresortowy. Niezbędne jest skuteczne wdrażanie regulacji unijnych, w tym DSA oraz Kodeksu postępowania w sprawie dezinformacji⁴⁹. Jednocześnie państwo oraz eksperci powinni promować jasną, przystępną i opartą na nauce narrację dotyczącą korzyści transformacji cyfrowej⁵⁰. Komunikacja ta powinna angażować zaufane autorytety społeczne: lekarzy, naukowców, edukatorów i liderów opinii, którzy cieszą się większym zaufaniem publicznym niż politycy⁵¹. Przeciwdziałanie dezinformacji wymaga również perspektywy międzynarodowej. Polska powinna aktywnie uczestniczyć w inicjatywach UE, NATO i innych forach, dzieląc się doświadczeniami i wdrażając najlepsze praktyki⁵².

Obecnie dezinformacja stanowi strategiczne zagrożenie rozwojowe: fałszywe narracje mogą spowalniać transformację cyfrową Polski i utrudniać postęp w kierunku Społeczeństwa 5.0 poprzez erozję zaufania i podważanie innowacji. Niemniej jednak bariera ta nie jest nie do pokonania. Spójna polityka państwa, wsparta zaangażowaniem społecznym i współpracą międzynarodową, może stopniowo ograniczać jej wpływ.

Bibliografia

Adamczyk A., Ilik G., Tahirović M., Zajączkowski K. (red.), *Poland's Experience in Combating Disinformation: Inspirations for the Western Balkans*, Warszawa 2023.

Bulc V., Hart B., Hannah M., Hrovatin B., *Society 5.0 and a Human Centred Health Care*, [w:] Simini F., Bertemes-Filho P. (red.), *Medicine-Based Informatics and Engineering*, Cham 2022.

Cacciatore M.A., *Misinformation and Public Opinion of Science and Health: Approaches, Findings, and Future Directions*, „*Proceedings of the National Academy of Sciences*” 2021, t. 118, nr 15.

Cholewa M., *Teorie spiskowe, sztuczna inteligencja i Elon Musk – dezinformacja wyborcza w USA*, Demagog 2024.

Czubkowska S., *Czas wprowadzić do szkół edukację medialną. To ostatni dzwonek, by wychować cyfrowo świadome społeczeństwo*, Spider's Web+ 2021.

Demagog, *Czy klimat zmienia się przez czynniki naturalne? Sprawdzamy klimatyczną dezinformację*, Warszawa 2025.

Digital Decade, Annex 2030. *Report on the State of the Digital Decade 2023*, Bruksela 2023.

Digital Poland, *Dezinformacja oczami Polaków*. Edycja 2024, Warszawa 2024.

Dobrowolska J., *Recommendations of the Fact-Checkers Regarding the EU's System for Tackling Disinformation*, „*Przegląd Europejski*” 2024, nr 1.

Ejdys J., Soler U., *The Society's Attitude Toward 5G Technologies – A Case Study of Poland*, „*Technological and Economic Development of Economy*” 2023, t. 29, nr 5.

---

⁴⁹ Unia Europejska, 2022. Regulation (EU) 2022/2065 Digital Services Act. Official Journal of the European Union, L277, ss. 1–102; Komisja Europejska, Commission endorses the integration of the voluntary Code of Practice on Disinformation into the Digital Services Act, Bruksela 2025, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_505 [15.11.2025].

⁵⁰ Komisja Europejska, Eurobarometer – European citizens' knowledge and attitudes towards science and technology, Bruksela 2023.

⁵¹ Demagog, *Czy klimat zmienia się przez czynniki naturalne? Sprawdzamy klimatyczną dezinformację*, Demagog.org.pl, Warszawa 2025, https://demagog.org.pl/fake_news/czy-klimat-zmienia-sie-przez-czynniki-naturalne-sprawdzamy-klimatyczna-dezinformacje/ [13.11.2025].

⁵² EUvsDisinfo, Nauka – EU vs Disinfo, Bruksela 2023, <https://euvsdisinfo.eu/pl/learn-pl/> [13.11.2025]; Kuwahara K., Japan must reboot its disinformation defences, „*East Asia Forum*”, 24 V 2025, <https://eastasiaforum.org/2025/05/24/japan-must-reboot-its-disinformation-defences/> [13.11.2025].

Frank D.A., Chrysochou P., Mitkidis P., The Paradox of Technology: Negativity Bias in Consumer Adoption of Innovative Technologies, „Psychology & Marketing” 2022.

Hameleers M., Disinformation as a Context-Bound Phenomenon: Toward a Conceptual Clarification Integrating Actors, Intentions and Techniques, „Communication Theory” 2023, t. 33, nr 1.

Kagermann H., Wahlster W., Helbig J., Securing the Future of German Manufacturing Industry: Recommendations for Implementing the Strategic Initiative Industrie 4.0, Acatech 2013.

Kuwahara K., Japan Must Reboot Its Disinformation Defences, „East Asia Forum” 2025.

Lasi H., Fettke P., Kemper H.-G., Feld T., Hoffmann M., Industry 4.0, „Business & Information Systems Engineering” 2014, t. 6, nr 4.

Lessenski M., Bye Bye Birdie: The Challenges of Disinformation, „Media & Learning” 2023.

López-Borrull A., Lopezosa C., Mapping the Impact of Generative AI on Disinformation: Insights from a Scoping Review, „Publications” 2025, t. 13, nr 3.

Mackintosh E., Finland Is Winning the War on Fake News. What It's Learned May Be Crucial to Western Democracy, CNN 2019.

Mattauch W., Digitising European Industries – Member States Profile: Poland, Bruksela 2017.

Mroccka K., Biderman B., Fake newsy i deepfaki w kampanii wyborczej w Polsce w 2023 roku – case studies, „Studia Politologiczne” 2024, t. 74.

Narvaez Rojas C., Alomia Peñafiel G.A., Loaiza Buitrago D.F., Tavera Romero C.A., Society 5.0: A Japanese Concept for a Superintelligent Society, „Sustainability” 2021, t. 13, nr 12.

Pochrzęst-Motyczyńska A., Pinkas J., Religioni U., Ostrowski J., Development of Telemedicine in Poland, „Annals of Agricultural and Environmental Medicine” 2025, t. 32, nr 1.

Salim Atay C., Terzi Müftüoğlu C., Gülmez N., Şahin M., Society 5.0 and Human-Centered Technology: Redefining Talent Management in the Digital Age, „Sustainable Futures” 2025, t. 9.

Surjatmodjo D., Unde A.A., Cangara H., Sonni A.F., Information Pandemic: A Critical Review of Disinformation Spread on Social Media, „Social Sciences” 2024, t. 13, nr 8.

UNESCO, Japan Pushing Ahead with Society 5.0 to Overcome Chronic Social Challenges, Paryż, b.r.w.

Wardle C., Derakhshan H., Information Disorder: Toward an Interdisciplinary Framework for Research and Policy Making, Strasbourg 2017.

Yu J., Bekerian D.A., Osback C., Navigating the Digital Landscape: Challenges and Barriers to Effective Information Use on the Internet, „Encyclopedia” 2024, t. 4. 2024.